SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ HEMŞİRELİK DERGİSİ
University of Health Sciences Journal of Nursing
Cilt / *Volume* 8 • Sayı / *Number* 1 • Nisan / *April* • 2026

Araştırma makalesi / Research article • **DOI: 10.48071/sbuhemsirelik.1766352**

Hastaların Hemşirelik Varlığını Algılamaları ile Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki

The Relationship between Patients' Perception of the Presence of Nursing and Their Attitudes Towards the Nursing Profession

Rabia EREN[1], Pınar DOĞAN[1], Merve TARHAN[1]

Yazarların ORCID numaraları / ORCID IDs of the authors:
R.E. 0000-0002-4790-6809; P.D. 0000-0002-3566-7070;
M.T. 0000-0002-9841-4708

[1]İstanbul Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul

Sorumlu yazar / Corresponding author: Rabia EREN
E-posta: rabia.yaman@medipol.edu.tr

Geliş tarihi / Date of receipt: 16.08.2025
Kabul tarihi / Date of acceptance: 18.11.2025

Atıf / Citation: Eren, R., Doğan, P., ve Tarhan, M. (2026). Hastaların hemşirelik varlığını algılamaları ile hemşirelik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişki. *SBÜ Hemşirelik Dergisi, 8*(1), 37-44. doi: 10.48071/sbuhemsirelik.1766352

ÖZ

Giriş: Hastaların hemşirenin varlığına ilişkin olumlu algıları, hemşireye duyulan güveni artırarak mesleğe yönelik tutumları güçlendirmektedir.

Amaç: Bu araştırma, hastaların hemşirenin varlığına ilişkin algıları ile hemşirelik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirildi.

Yöntem: Tanımlayıcı- ilişki arayıcı tasarımdaki araştırma, İstanbul'da özel bir sağlık grubuna bağlı altı hastanenin yataklı servislerinde, 15 Ocak - 28 Şubat 2023 tarihleri arasında 349 hasta ile gerçekleştirildi. Veriler, Bireysel Özellikler Formu, Hemşirenin Varlığı Ölçeği ve Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği ile toplandı. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, t-testi, tek yönlü varyans analizi ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanıldı. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edildi.

Bulgular: Hastaların hemşirenin varlığına ilişkin algıları (106,86 ± 12,86), yüksek düzeydeydi. Hastaların hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeği alt boyut puan ortalamaları sırasıyla, hemşirelik mesleğinin özellikleri (79,66 ± 9,07) ve hemşirelik mesleğinin genel durumu (39,84 ± 4,84) olarak belirlendi. Hastaların hemşire varlığına ilişkin algıları ile hemşirelik mesleğinin özellikleri ($r = 0,62$; $p < 0,001$) ve hemşirelik mesleğinin genel durumuna ($r = 0,43$; $p < 0,001$) ilişkin tutumları arasında pozitif yönlü anlamlı derecede ilişki bulundu. Hemşirenin varlığına ilişkin algının, hemşirelik mesleğinin özelliklerine ($B = 0.626$; $p < 0,05$) ve mesleğin genel durumuna ($B = 0.431$; $p < 0,05$) ilişkin tutumların belirleyicisi olduğu saptandı.

Sonuç: Bu çalışmada, hastaların hemşirenin varlığına ilişkin algılarının yüksek olduğu ve bu algılarının, hemşirelik mesleğine yönelik tutumlar üzerinde pozitif yönde etkisi olduğu bulundu.

Anahtar Kelimeler: Algı; hasta; hemşire; tutum; varlık.

ABSTRACT

Introduction: A positive patients' perception of the nurse's presence increases nurse trust and strengthens attitudes toward the nursing profession.

Aim: This study was conducted to determine the relationship between patients' perceptions of nurses' presence and their attitudes toward the nursing profession.

Method: The descriptive-correlational study was conducted with 349 patients in the inpatient units of six hospitals affiliated with a private health group in Istanbul between January 15 and February 28, 2023. Data were collected using the "Personal Characteristics Form", "Nursing Presence Scale" and "Attitude Scale for Nursing Profession". Descriptive statistics, t-tests, one-way analysis of variance, and multiple linear regression analysis were used for data analysis. A p-value of $< 0,05$ was considered statistically significant.

Results: Patients' perceptions of the nurse's presence were high (106.86 ± 12.86). The subdimensions of attitudes toward the nursing profession were ranked as follows: characteristics of nursing profession (79.66 ± 9.07) and the general position of nursing profession (39.84 ± 4.84). A significant positive correlation was found between patients' perceptions of the nurse's presence and both the properties of nursing profession ($r = 0.62$; $p < 0.001$) and the general position of nursing profession ($r = 0.43$; $p < 0.001$). A perceptions of nurse's presence emerged as the predictor of attitudes toward characteristics of nursing profession ($B = 0.626$; $p < 0.05$) and general position of nursing profession ($B = 0.431$; $p < 0.05$).

Conclusion: The study results show that patients' perceptions of nursing presence were high and that these perceptions had a positive effect on attitudes toward the nursing profession.

Keywords: Attitude; nurse; patient; perception; presence.

Bu eser, Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Giriş

Hemşirenin varlığı bakımın önemli bir birleşenidir (Fallahnezhad, Aghaie, Norouzadeh, Ebadi ve Abbasinia. 2023). Hemşirenin bilinçli ve gönüllü şekilde hastaya yardım etmeye yönelik harekete geçmesi, içinde bulunulan ana odaklanması, hasta için ulaşılabilir olması ve hastanın bakımını karşılamada aktif bir tutum sergilemesi hemşirenin varlığı olarak ifade edilmektedir (Bozdoğan Yeşilot ve Öz, 2016a). Nitelikli hemşirelik bakımı, bilgi, varlık ve bakım arasında dengeli bir bütünlüğün sağlanmasını gerektirmektedir. Bu bağlamda hemşirenin varlığı, bakımın destekleyici bir ortamda sürdürülmesini sağlamakta, hastaların yalnızlık ve kaygı düzeylerini azaltarak bakım deneyimlerini ve memnuniyet düzeylerini olumlu yönde etkilemektedir (Molazem, Mohammadi ve Bolandparvaz, 2010; Mohammadipour, Atashzadeh-Shoorideh, Parvizy ve Hosseini, 2017; Fallahnezhad ve ark., 2023). Watson'da İnsan Bakım Modelinde, bakım sürecinde iyileştirici faktörlere dikkat çekerek, bakım odaklı hemşire- birey etkileşimini ön plana çıkarmaktadır. Bu kapsamda, hemşirenin birey ile karşılaştığı ilk an "Bakım Anı" olarak tanımlanmakta ve hemşirenin tüm benliği ile (dokunma, duruş, ses tonu, seçilen kelimeler ve hisleri aracılığıyla) varlığını sunmasının gerekliliği vurgulanmaktadır (Kabasakal ve Kitiş, 2021).

Konuyla ilgili araştırmalar, hemşirenin varlığına ilişkin algının; hastalarda psikolojik güvenlik duygusunu artırmada, bilgi gereksinimlerinin karşılanmasında, hasta güvenliğinin sağlanmasında ve terapötik iletişimin güçlendirilmesinde önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır (Sadeghian, Shahgholian ve Dashti- Dehkordi, 2017; Vatandost, Oshvandi, Ahmadi ve Cheraghi, 2020; Fallahnezhad ve ark., 2023). Bozdoğan Yeşilot ve Öz (2017), kanser hastalarında hemşire varlığı algısının artmasıyla birlikte hemşirelerden memnuniyetin de arttığını belirtmektedir. Kurt ve arkadaşları (2024), hemşirelerle fazla zaman geçiren ve kronik hastalığı bulunan hastaların hemşire varlığını daha olumlu algıladığını bildirmektedir.

Hemşirenin varlığının hastalar tarafından olumlu biçimde algılanması, hemşireye ve sunulan bakıma yönelik güveni artırmakta; dolayısıyla hemşirelik mesleğine yönelik tutumların güçlenmesini sağlamaktadır (Çoban ve Yurdagül, 2014). Hastaların hemşirenin varlığına ilişkin algıları bireysel bakım deneyimlerinin yanı sıra mesleğin toplumsal düzeyde nasıl konumlandığından da etkilenmektedir (Fallahnezhad ve ark., 2023). Bu bağlamda yapılan sistematik bir incelemede, toplumun hemşirelik mesleğine ilişkin görev ve sorumlulukları yeterince tanımadığı ve bu durumun mesleğin algılanışını olumsuz yönde etkileyebileceği belirtilmektedir (Kaynar Şimşek ve Ecevit Alpar, 2019). Literatürde hemşirelik mesleğine yönelik tutum çalışmalarının daha çok hemşirelik öğrencilerine odaklandığı görülmektedir (Al Mutair ve Redwan, 2016; Zencir, 2016; Suluhan, Gezginci ve Ergin, 2020; Salihović, Mahmutović ve Branković 2021). Hastaların hemşirelik mesleğine yönelik tutumunu inceleyen çalışmalar ise sınırlılık göstermektedir. Midilli ve arkadaşları (2017), hastaların hemşirelik bakımından memnuniyeti ve mesleğe yönelik olumlu tutumlarının hemşirelik bakımına ilişkin algılarını iyileştirdiğini bildirmektedir.

Hemşirelerin empatik, ilgili ve ulaşılabilir bir şekilde hastanın yanında varlık göstermesi, bakım deneyiminin hasta açısından anlamlı hale gelmesini sağlamakla birlikte, hemşirelik mesleğinin temel değerlerinin hasta tarafından görünür hale gelmesine katkıda bulunmaktadır (Al Mutair ve Redwan, 2016; Mohammadipour ve ark., 2017; Kurt ve ark., 2024). Hasta tarafından algılanan bu görünürlük bireysel düzeyde bakım memnuniyetini artırırken, toplumsal düzeyde hemşirelik mesleğine yönelik saygınlık ve değer algısının güçlendirilmesini sağlamaktadır (Al Mutair ve Redwan, 2016). Araştırmaların hastaların hemşirelik bakımına ilişkin algıları, bakım memnuniyetleri ve hasta deneyimine daha fazla odaklandığı görülmektedir. Gülen ve Zaybak (2013), hastaların bakım kalitesi algısının bakımdan memnuniyet düzeyinin artmasına neden olduğu ve bu durumun hasta- hemşire iletişimini olumlu yönde etkilediğini belirtmektedir. Benzer şekilde Olowe ve Odeyemi (2019) de hemşire ve hasta arasındaki güçlü iletişimin, hasta bakım memnuniyeti ve hemşirelik algısını güçlendirdiğini ortaya koymaktadır.

Literatürde hastaların hemşirelik varlığına ilişkin algıları ile hemşirelik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi doğrudan ele alan çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle araştırmanın sonuçlarının hastaların hemşirelik varlığına ilişkin bireysel deneyimlerinin anlaşılmasına, mesleğe yönelik olumlu tutumların desteklenmesine ve hemşirelik eğitimi ile sağlık hizmeti sunumuna yön verecek yaklaşımların geliştirilmesinde yol göstereceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, hastaların hemşirenin varlığına ilişkin algıları ile hemşirelik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirildi.

Araştırma Soruları

1. Hastaların hemşire varlığını algılama düzeyleri nasıldır?

2. Hastaların hemşirelik mesleğine yönelik tutumları nasıldır?

3. Hastaların hemşire varlığına ilişkin algıları ile hemşirelik mesleğine yönelik tutumları arasında ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Tasarımı

Araştırma tanımlayıcı- ilişki arayıcı tasarımda gerçekleştirildi.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Araştırma İstanbul'da özel bir sağlık grubuna bağlı altı hastanenin yataklı servislerinde 15 Ocak 2023 - 28 Şubat 2023 tarihleri arasında gerçekleştirildi.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın örneklemine, 18 yaş üzerinde olan, en az bir gün hastanede yatan okuduğunu ve okunanı anlayan hastalar alındı. DSM - IV sınıflamasına göre herhangi bir tanı alan hastalar ise örneklemden dışlandı.

Araştırmanın evrenini, belirtilen tarihler arasında hastanenin yataklı birimlerinde takip edilen hastalar oluşturdu. Örnekleme dahil edilen katılımcılar araştırmanın yürütüleceği hastanelerin yatak sayıları esas alınarak (en düşük 50, en yüksek 810 yatak kapasitesi) tabakalandırıldı. Veri toplama süresince çalışmaya katılmayı kabul eden 349 hasta araştırmanın örneklemini oluşturdu.

Çalışmada elde edilen korelasyon katsayıları (Hemşirenin Varlığı Ölçeği ile hemşirelik mesleğinin özellikleri arasındaki ilişki için r = 0,62; hemşirelik mesleğinin genel durumu arasındaki ilişki için r = 0,43) kullanılarak, G*Power 3.1 programı ile post-hoc güç analizi yapıldı. Analizde, iki yönlü korelasyon testi, %5 anlamlılık düzeyi (α = 0,05) ve mevcut örneklem büyüklüğü (n = 349) dikkate alındı. Buna göre, hemşirelik mesleğinin özellikleri alt boyutu için istatistiksel güç (1 - β) 1,00; hemşirelik mesleğinin genel durumu alt boyutu için ise istatistiksel güç (1 - β) 1,00 olarak bulundu. Bu sonuçlar, araştırmanın mevcut örneklem büyüklüğünün belirlenen etki büyüklüklerini ortaya koymada yeterli olduğunu göstermektedir.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında Bireysel Özellikler Formu, Hemşirenin Varlığı Ölçeği ve Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği olmak üzere üç bölümden oluşan öz bildirime dayalı bir anket formu kullanıldı.

Bireysel Özellikler Formu: Bu form hastaların bireysel özelliklerini belirlemek amacıyla literatür doğrultusunda araştırmacılar tarafından oluşturuldu (Bozdoğan Yeşilot ve Öz, 2017; Aldemir, Gürkan, Yılmaz ve Karabey, 2018; Kurt ve ark., 2024). Bu formda yaş, eğitim durumu, cinsiyet, medeni durum, mesleği, kronik hastalık varlığı, yatış sebebi, yatış süresi, çalışma durumu, hastane yatış deneyimini içeren kapalı ve açık uçlu 9 soru yer almaktadır.

Hemşirenin Varlığı Ölçeği: Kostovich (2012) tarafından geliştirilen 28 maddelik likert tipte bir ölçektir. Ölçek, 26 madde ile hemşirenin varlığını ve son iki madde ile de hastanın memnuniyetini ölçmektedir. Her bir maddenin puanlaması; asla (1 puan), nadiren (2 puan), bazen (3 puan), sıklıkla (4 puan) ve daima (5 puan) olarak belirlenmiştir. Ölçeğin Cronbach alfa sayısı 0,95'tir. Hemşirenin varlığı, duygusal olarak "hasta ile olma" ve fiziksel olarak "hasta için yapma" olarak tanımlanmaktadır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması, Bozdoğan Yeşilot ve Öz (2016b) tarafından yapılmıştır. Hemşirenin Varlığı Ölçeği Türkçe formu 25 maddeden oluşmaktadır. Her bir maddenin puanlaması; asla (1 puan), nadiren (2 puan), ara sıra/bazen (3 puan), sıklıkla (4 puan) ve daima (5 puan) olarak belirlenmiştir. Ölçeğin ilk maddesi puanlamaya dahil değildir. Bu durumda ölçeğin Türkçe formundan alınabilecek minimum ve maksimum puanlar 24 ve 120'dir. Kişinin aldığı toplam puan ile hemşirenin varlığını algılaması belirlenmektedir. Ölçekten alınan puan arttıkça hemşirenin varlığını sunduğu davranışlarının arttığı ve hastaların bunu olumlu olarak algıladıkları şeklinde yorumlanmaktadır. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır. Türkçe ölçeğin Cronbach alfa sayısı 0,96'dır (Bozdoğan ve Öz, 2016b). Bu çalışmada ise Cronbach alfa kat sayısı 0,95 bulundu.

Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği: Ölçek Çoban tarafından 2010 yılında geliştirilmiştir. ''Hemşirelik Mesleğinin Özellikleri'', ''Hemşirelik Mesleğini Tercih Etme Durumu'' ve ''Hemşirelik Mesleğinin Genel Durumuna İlişkin Tutum'' olmak üzere üç alt boyutu içeren toplam 40 sorudan oluşan 1-Hiç katılmıyorum" ve "5-Tamamen katılıyorum" arasında değerlendirilen likert tipinde bir ölçektir. Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği'nin değerlendirilmesi toplam puan üzerinden değil, her bir alt boyut için elde edilen toplam puanların ortalaması ile yapılmaktadır. Ölçeğin orijinal geçerlilik güvenirlilik çalışmasında Cronbach alfa katsayısı 0,91'dir. (Çoban ve Kaşıkçı, 2011). Bu çalışmada ise Cronbach alfa kat sayısı hemşirelik mesleğinin özellikleri ve hemşirelik mesleğinin genel durumu alt boyutları için sırasıyla 0,93 ve 0,87 olarak bulundu.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmaya başlamadan önce İstanbul'daki bir üniversitenin, girişimsel olmayan klinik araştırmalar etik kurulundan etik onay (Tarih: 10/01/2023 ve Sayı No: E-10840098-772.02-222) ve araştırmanın yürütüldüğü hastanelerin medikal direktörlüklerinden yazılı izin alındı. Veri toplama aşamasında çalışmaya dahil edilen hastalardan yazılı onam alındı. Ölçeklerin kullanımı için yazarlardan elektronik posta yoluyla izin alındı.

Verilerin Toplanması

Veri toplama sürecinde, dahil edilme kriterlerini karşılayan hastalara araştırmanın amacı ve süreci açıklanarak sözlü ve yazılı onamları alındı. Hastaların bilgilendirme sürecini kavrayabilmeleri ve araştırmacılara soru yöneltebilmeleri için yeterli süre verildi. Veri toplama formlarının ortalama cevaplama süresi 15 - 20 dakika olup, formlar yüz-yüze görüşme yöntemi kullanılarak dolduruldu. Görüşmeler sırasında hastalara yönlendirici herhangi bir müdahalede bulunulmadı.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 22.0 (Statistical Package For Social Science) paket programında değerlendirildi. İstatistiksel anlamlılık, $p < 0,05$ düzeyinde kabul edildi. Kategorik değişkenler sayı ve yüzde; sürekli değişkenler ortalama ve standart sapma olarak verildi. Hastaların demografik özellikleri ile hemşirelik mesleğine yönelik algıları, bağımsız gruplarda t-testi ve tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırıldı. Hastaların hemşirenin varlığına ilişkin algılarının hemşirelik mesleğine yönelik tutumlar üzerine etkisi, çoklu doğrusal regresyon analizi ile belirlendi. Güvenirlik analizi kullanılarak ölçeklerin Cronbach alfa güvenirlik katsayıları hesaplandı.

Bulgular

Katılımcıların yaş ortalaması 40,9 ± 16,5 (18 - 80 yaş aralığı) iken, %50,4'ünün 37 yaş ve altında olduğu belirlendi. Yarısından fazlası kadın cinsiyette (%51,9), çoğunluğunun evli (%73,9) ve %43,3'ünün ortaöğretim mezunu olduğu belirlendi. Yaklaşık üçte ikisi (%65,9) çalışmadığını belirtirken, yarısından fazlasının (%51,0) öncesinde bir yatış deneyiminin olduğu saptandı (%51). Çoğunluğu (%67,6)

Tablo 1: Katılımcıların Bireysel Özelliklerinin Dağılımı (n = 349)

Bireysel Özellikler	n	%
Yaş Grupları (Ort ± SS: 40,9 ± 16,5; Min: 18, Max: 80) M: 37 (27 - 52)		
37 yaş ve altı	176	50,4
37 yaş üzeri	173	49,6
Cinsiyet		
Kadın	181	51,9
Erkek	168	48,1
Medeni Durum		
Bekar	91	26,1
Evli	258	73,9
Eğitim Düzeyi		
İlköğretim	92	26,4
Ortaöğretim	151	43,3
Yükseköğretim	106	30,3
Çalışma Durumu		
Evet	119	34,1
Hayır	230	65,9
Yatış Deneyimi		
Var	178	51,0
Yok	171	49,0
Kronik Hastalık		
Var	113	32,4
Yok	236	67,6
Mevcut Yatış Nedeni		
Cerrahi	157	45,0
Dahili	192	55,0
Mevcut Yatış Süresi (Ort ± SS: 3,0 ± 2,3; Min:2 Max:12) M: 3 (2 - 5)		
3 gün ve altı	207	59,3
3 gün üzeri	142	40,7

Ort.: Ortalama; S.S:Standart sapma; Min: Minimum; Max: Maksimum; M: Medyan

Tablo 2: Katılımcıların Hemşirenin Varlığına İlişkin Algıları ve Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutumları Arasındaki Korelasyon Analizi (n = 349)

Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği	Hemşirenin Varlığı Ölçeği	
Hemşirelik Mesleğinin Özellikleri	†r	0,62*
	p	**p < 0,001**
Hemşirelik Mesleğinin Genel Durumu	†r	0,43*
	p	**p < 0,001**

†r: Spearman korelasyon katsayısı; *** p < 0,05**

herhangi bir kronik hastalığı olmadığını bildiren hastaların (%67,6), yarısından fazlasının yatış nedeninin dahili kökenli olup (%55,0) mevcut yatış süresinin üç gün ve altında olduğu (%59,3) belirlendi (Tablo 1).

Hemşirenin varlığı algıları ile hemşirelik mesleğinin özellikleri alt boyutu (r = 0,62; p < 0,001) ve hemşirelik mesleğinin genel durumu alt boyutu (r = 0,43; p < 0,001) arasında pozitif yönlü anlamlı derecede ilişki saptandı (Tablo 2).

Hastaların bireysel özellikleri ile hemşirelik mesleğinin özellikleri ve hemşirelik mesleğinin genel durumuna yönelik tutumlarının karşılaştırmasına ilişkin bulgular, Tablo 3'te gösterilmektedir. Cinsiyet, yatış deneyimi ve mevcut yatış süresi ile hemşirelik mesleğinin özellikleri alt boyutuna ilişkin tutumlar arasında anlamlı derecede farklılık bulundu (p < 0,05). Elde edilen bulgular doğrultusunda; erkek cinsiyette (t = 2,427; p = 0,016), yatış deneyimi olan (t = 2,461; p = 0,014) ve mevcut yatış süresi 3 gün ve altında olan (t = 2,120; p = 0,035) hastaların hemşirelik mesleğinin özelliklerine ilişkin tutumlarının anlamlı derecede yüksek olduğu belirlendi. Mevcut yatış süresi ile hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutumlar arasında anlamlı derecede farklılık bulundu (p < 0,05). Mevcut yatış süresi 3 gün ve altında olan (t = 2,504; p = 0,013) hastaların hemşirelik mesleğinin genel durumu alt boyutuna ilişkin tutumlarının anlamlı derecede yüksek olduğu belirlendi. Hastaların diğer bireysel özellikleri ile hemşirelik mesleğinin özellikleri ve hemşirelik mesleğinin genel durumu alt boyutlarına ilişkin tutumları arasında anlamlı derecede farklılık bulunmadı (p > 0,05).

Adım - 1'de Hemşirenin Varlığı Ölçeği analiz edildi. Adım-2'de ise karşılaştırmalı analizde anlamlı derecede farklılık bulunan bireysel özelliklerden cinsiyet, yatış deneyimi ve mevcut yatış süresi kontrol değişkenleri olarak dahil edildi (Tablo 4). Hemşirenin Varlığı Ölçeği (B = 0,626; p < 0,001), hemşirelik mesleğinin özellikleri alt boyutuna ilişkin tutumlar ile pozitif ilişkiliydi ve Adım-1'deki varyansın %39,2'sini açıkladı (F = 223,856; p < 0,001). Adım-2'de herhangi bir kontrol değişkenin anlamlı olmadığı belirlendi ve açıklanan varyansın %40,9'a yükseldiği belirlendi (F = 59,428; p < 0,001) (Tablo 4).

Adım - 1'de Hemşirenin Varlığı Ölçeği analiz edildi. Adım - 2'de ise karşılaştırmalı analizde anlamlı derecede farklılık bulunan bireysel özelliklerden mevcut yatış süresi kontrol değişkeni olarak dahil edildi (Tablo 5). Hemşirenin Varlığı Ölçeği (B = 0,431; p < 0,001), hemşirelik mesleğinin genel durumu alt boyutuna ilişkin tutumlar ile pozitif ilişkiliydi ve Adım-1'deki varyansın %18,5'ini açıkladı (F = 78,981; p < 0,001). Adım-2'de kontrol değişkeninin anlamlı olmadığı belirlendi ve açıklanan varyansın %19,3'e yükseldiği belirlendi (F = 41,462; p < 0,001) (Tablo 5).

Tartışma

Sağlık bakım hizmeti alan bireyler, hastalık ve uygulanan tedavinin fiziksel, sosyal ve psikolojik birçok etkisi ile baş etmeye çalışmaktadır (Molazem ve ark., 2010; Mohammadipour ve ark., 2017; Sadeghian ve ark., 2017). Hemşireler; uyguladıkları bakım ile kendi varlıklarını hissettirerek, hastaların tedaviye uyumunu artırmaktadır. Hemşire varlığını güçlü şekilde hisseden hastalar, bakım sürecine aktif katılım göstermekle birlikte hemşirelik mesleğini daha olumlu değerlendirme eğiliminde olmaktadır (Midilli ve ark., 2017). Bu noktadan hareketle bu araştırmanın amacı, hastaların hemşirenin

Tablo 3: Katılımcıların Bireysel Özellikleri ile Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması (n = 349)

Bireysel Özellikler	Hemşirelik Mesleğinin Özellikleri		Hemşirelik Mesleğinin Genel Durumu	
	Ort. ± S.S.	Test ve *p	Ort. ± S.S.	Test ve *p
Yaş grupları				
37 yaş ve altı	79,46 ± 9,12	‡t = -0,430	39,81 ± 4,93	‡t =0,116
37 yaş üzeri	79,87 ± 9,05	p= 0,668	39,87 ± 4,75	p = 0,907
Cinsiyet				
Kadın	78,54 ± 9,79	**‡t = 2,427**	39,37 ± 5,08	‡t = 1,921
Erkek	80,87 ± 8,09	**p = 0,016**	40,36 ± 4,53	p = 0,056
Medeni Durum				
Bekar	80,16 ± 8,82	‡t = 0,607	39,98 ± 4,65	‡t = 0,322
Evli	79,49 ± 9,17	p = 0,544	39,79 ± 4,91	p = 0,747
Eğitim Düzeyi				
İlköğretim	80,56 ± 8,47	§F = 0,724	39,94 ± 5,06	§F = 0,029
Ortaöğretim	79,11 ± 9,70	p = 0,486	39,83 ± 4,78	p = 0,972
Yükseköğretim	79,66 ± 8,68		39,78 ± 4,77	
Çalışma Durumu				
Evet	80,53 ± 8,51	‡t = 1,289	40,20 ± 4,65	‡t = 0,981
Hayır	79,21 ± 9,34	p = 0,198	39,66 ± 4,93	p = 0,327
Yatış Deneyimi				
Var	80,83 ± 8,15	**‡t = 2,461**	39,73 ± 4,91	‡t = 0,463
Yok	78,45 ± 9,82	**p = 0,014**	39,97 ± 4,77	p = 0,644
Kronik Hastalık				
Var	80,44 ± 8,81	‡t = 1,104	39,35 ± 5,28	‡t = 1,259
Yok	79,29 ± 9,19	p = 0,271	40,08 ± 4,60	p = 0,210
Mevcut Yatış Nedeni				
Cerrahi	79,61 ± 9,21	‡t = -0,104	39,98 ± 4,75	‡t = 0,463
Dahili	79,71 ± 8,98	p = 0,917	39,73 ± 4,92	p = 0,644
Mevcut Yatış Süresi				
3 gün ve altı	80,51 ± 8,72	**‡t = 2,120**	40,38 ± 4,72	**‡t = 2,504**
3 gün üzeri	78,42 ± 9,46	**p = 0,035**	39,07 ± 4,92	**p = 0,013**

Ort.: Ortalama; S.S.: Standart sapma; ‡t=Bağımsız gruplarda t-testi; §F= Tek yönlü varyans analizi**; * p < 0,05**

Tablo 4: Hemşirenin Varlığına İlişkin Algının Hemşirelik Mesleği Özelliklerine Yönelik Tutumlar Üzerine Etkisi (n = 349)

	Hemşirelik Mesleğinin Özellikleri			
	Adım-1		Adım-2	
Bağımsız değişkenler	‖***B***	***p**	‖***B***	***p**
Hemşirenin Varlığı Ölçeği	**0,626**	**p < 0,001**	**0,609**	**p < 0,001**
Kontrol değişkenleri			0,081	0,053
Cinsiyet			0,076	0,077
Yatış deneyimi			0,070	0,099
Mevcut yatış süresi				
††R^2	0,392		0,409	
††R^2***Değişimi***	0,392		0,017	
§***F***	223,856		59,428	
***p değeri**	**p < 0,001**		**p < 0,001**	

‖β: Regresyon Katsayısı; §F= Tek yönlü varyans analizi; ††R^2: Açıklanan Varyans Oranı; *** p < 0,05**

Tablo 5: Hemşirenin Varlığına İlişkin Algının Hemşirelik Mesleğinin Genel Durumuna Yönelik Tutumlar Üzerine Etkisi (n = 349)

	Hemşirelik Mesleğinin Genel Durumu			
	Adım-1		Adım-2	
Bağımsız değişkenler	‖***B***	***p**	‖***B***	***p**
Hemşirenin Varlığı Ölçeği	**0,431**	**p < 0,001**	**0,425**	**p < 0,001**
Kontrol değişkenleri			0,089	0,066
Mevcut yatış süresi				
††R^2	0,185		0,193	
††R^2***Değişimi***	0,185		0,008	
§***F***	78,981		41,462	
***p değeri**	**p < 0,001**		**p < 0,001**	

‖β: Regresyon Katsayısı; §F= Tek yönlü varyans analizi; ††R^2: Açıklanan Varyans Oranı; *** p < 0,05**

varlığına ilişkin algıları ile hemşirelik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Araştırmanın sonuçları, hastaların hemşirenin varlığı algılarının yüksek olduğunu ve bu algıların, hemşirelik mesleğinin özellikleri ile hemşirelik mesleğinin genel durumuna yönelik tutumları olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Bu bulgular, hastaların hemşirenin varlığına ilişkin algılarının bireysel bakım deneyimi ile birlikte hemşirelik mesleğinin toplumsal algısını da güçlendirebileceğini ortaya koymaktadır.

Araştırmada hastaların hemşirenin varlığı algılarının yüksek olduğu belirlendi. Bu bulguyu destekler nitelikte, Turpin (2014), hastaların hemşirenin varlığı algısının 107,03 ± 16,16 ile yüksek olduğunu bildirmektedir. Benzer şekilde Mahdavi ve arkadaşları (2021), çalışmasında hastaların hemşirenin varlığı algısı puan ortalamasının 101,91 ± 16,19 ile yüksek olduğunu vurgulanmaktadır. Araştırmalar, hastalar tarafından hemşire varlığının hissedilmesinin hasta- hemşire arasında iş birliği, koordinasyon ve dayanışmayı artırdığını ve bakım sonuçlarını iyileştirdiğini göstermektedir (Mohammadipour ve ark., 2017; Kurt ve ark., 2024). Sonuç olarak, hastaların hemşirenin varlığına ilişkin algılarının yüksek olması, hemşirelerin mesleğin gerektirdiği rol ve sorumlulukları etkili şekilde yerine getirdiklerinin bir göstergesidir. Bu durumun, hastaların psikososyal ihtiyaçlarının desteklenmesinin yanı sıra tedaviye uyum süreçlerini güçlendireceği ve bakım kalitesinin gelişimine olumlu yönde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmada erkek hastaların, yatış deneyimi olanların ve yatış süresi üç günden az olanların hemşirelik mesleğinin özelliklerine yönelik olumlu tutum sergiledikleri, aynı zamanda üç günden az yatışı olan hastaların hemşirelik mesleğinin genel durumu hakkında olumlu tutuma sahip oldukları belirlendi. Konuya yönelik literatür sınırlı olup, Türkiye'de gerçekleştirilen bir çalışmada kadın olan hastaların hemşirelik mesleğine yönelik olumlu tutuma sahip olduğu bildirilmektedir (Çoban ve Yurdagül, 2014). Bununla birlikte Cai ve arkadaşları (2025), hastanede yatış süresinin uzamasının hasta memnuniyetini hizmet kalitesi ve güvenirlilik açısından olumsuz etkilediğini vurgulamaktadır. Türkiye'de yapılan başka bir çalışmada cerrahi servislerde yatan erkek hasta ve yatış süresi kısa olan hastaların hemşirelik bakımından memnuniyetinin daha olumlu olduğu vurgulanmaktadır (Aldemir ve ark., 2018). Bu bağlamda sınırlı literatür dikkate alındığında kadın hastaların aksine erkek hastaların hemşirelik mesleğine yönelik olumlu tutuma sahip olmasının bakım sırasında daha kısa ve işlev odaklı iletişim kurmalarından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Ek olarak, hastaların yatış deneyimine sahip olmaları, hemşirelik bakımını gözlemleme ve deneyimleme fırsatı sunarken; kısa süreli yatışlar ise daha sınırlı fakat yoğun etkileşimlerle hemşirelik bakımının deneyimlenmesini mümkün kılarak hastaların olumlu tutum geliştirmesine katkıda bulunduğu sonucuna varılabilir.

Araştırmada hastaların hemşirenin varlığına ilişkin algıları ile hemşirelik mesleğinin özelliklerine ve hemşirelik mesleğinin genel durumuna yönelik tutumları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulundu. Literatürde doğrudan bu ilişkiyi inceleyen çalışmaya rastlanmamış olup, araştırma bulguları hastaların hemşirenin varlığı algısının, hemşirelik mesleği özellikleri ve mesleğinin genel durumuna yönelik tutumların şekillenmesinde en güçlü öncülün hastaların hemşirenin varlığına ilişkin algıları olduğunu ortaya koymaktadır. Karakaplan ve Ulupınar (2023), hastaların hemşirelik mesleğine yönelik olumlu imaj algısının hemşirelik rollerinin daha görünür ve değerli hale gelmesine katkı sağladığını bildirmektedir. Mentis ve arkadaşları (2025), COVID-19 pandemisi öncesi ve sonrasında hemşirelik mesleğinin toplumsal algısını inceledikleri derlemelerinde, pandemi döneminde hemşirelerin bakım sürecindeki görünürlüğünün artmasının, hastaların hemşireleri güvenilir, destekleyici ve profesyonel bir varlık olarak algılamalarını ve mesleğe yönelik olumlu tutumlarını etkilediğini belirtmektedir. Yapılan sistematik bir incelemede de, hemşirelerin topluma karşı güçlü varlık göstermesinin mesleğin toplumsal değerinin ve algısının gelişmesi açısından önemli olduğu vurgulanmaktadır (Duan, Feng ve Xiao, 2024). Midilli ve arkadaşları (2017), hemşirelik mesleğine yönelik olumlu tutumun hastaların bakım kalitesi algısını iyileştirdiğini ortaya koymaktadır. Moghbeli ve arkadaşları (2025), sistematik incelemelerinde hemşirelerin güçlü bir profesyonel kimlik ve özgüven geliştirmeleri ve bu kimliği topluma etkin biçimde yansıtmalarının mesleğin toplumsal algısının güçlendirilmesin de etkili olduğunu vurgulamaktadır. Bu bağlamda hemşirelerin bakım sürecindeki aktif ve bilinçli varlığı, hastaların kendilerini olumlu hissetmelerini ve bakımdan memnuniyetlerini artırmakla kalmayıp, hemşirelik mesleğine yönelik olumlu tutumların pekiştirilmesine katkı sağladığı görülmektedir. Bununla birlikte hemşirenin varlığının hasta tarafından hissedilmesi, mesleğin profesyonellik, etik standartları ve yeterliliklerine dair olumlu algıyı da güçlendireceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, kesitsel tasarımda gerçekleştirilmiş olup, elde edilen bulgular belirli zaman dilimindeki ilişkileri göstermektedir. Araştırma altı farklı hastanede yürütülmüş olsa da, katılımcıların demografik verilerinin homojen dağılım göstermesi sonuçların farklı hasta gruplarına genellenebilirliğini sınırlayabilmektedir. Bununla birlikte hemşirenin varlığı algısı ve hemşirelik mesleğine yönelik tutumların katılımcıların öz bildirimine dayalı ölçekler ile ölçülmesi bir sınırlılıktır. Gelecekteki araştırmaların uzun vadeli, daha geniş ve çeşitli örneklem gruplarıyla gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

Sonuç

Araştırmanın sonuçları; hastaların hemşire varlığı algılarının yüksek olduğunu ve hastaların hemşire varlığı algılarının, hemşirelik mesleğinin özellikleri ve hemşirelik mesleğinin genel durumu üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

Hastaların hemşirelik bakımına ilişkin deneyimleri, hemşirelerin bakım sürecindeki varlıklarını ve hastaların memnuniyet düzeyini etkileyerek, hemşirelik mesleğine yönelik olumlu tutumların pekiştirilmesine katkı sağlamaktadır. Bu doğrultuda hemşirelerin bakım sürecindeki profesyonel varlıklarını güçlendirmeye yönelik stratejilerin geliştirilmesi, hastaların bakım sürecine yönelik geri bildirimlerinin sistematik olarak toplanması ve analiz edilmesi önem arz etmektedir. Bununla birlikte, hemşirenin aktif varlığını destekleyen kurumsal destek mekanizmalarının güçlendirilmesi ve

diğer sağlık profesyonelleri ile iş birliğini artıracak uygulamaların geliştirilmesi önerilmektedir. Gelecekte yapılacak olan çalışmaların, farklı bakım ortamlarında ve hasta gruplarında hemşirenin varlığı algıları ve hemşirelik mesleğine yönelik tutumlarının eş zamanlı olarak değerlendirilmesine yönelik planlanması, hemşirelik bakımının niteliğini artırarak, birey merkezli bakım yaklaşımlarının geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Etik Kurul: Bu çalışma için etik kurul onayı İstanbul Medipol Üniversitesi, Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan alınmıştır (Tarih: 10.01.2023 ve Sayı No: E-10840098-772.02-222).

Yazarların Katkı Düzeyleri: Çalışma Fikri (Konsepti) ve Tasarımı – RE, PD, MT; Veri Toplama / Literatür Tarama – RE, PD; Verilerin Analizi ve Yorumlanması - MT; Makalenin Hazırlanması – RE, PD, MT; Yayınlanacak Son Haline Onay Verilmesi - RE, PD, MT.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadıklarını açıklamışlardır.

Teşekkür: Araştırmacılar, araştırmaya gönüllü olarak katılan tüm hastalara teşekkür etmektedir.

Kaynaklar

Al Mutair, A., & Redwan, F. (2016). Undergraduate Saudi nursing students attitudes towards nursing profession. *Journal of Nursing & Care, 5(1),*1-5. doi: 10.4172/2167-1168.1000329

Aldemir, K., Gürkan, A., Yılmaz, F.T. ve Karabey, G. (2018). Cerrahi kliniklerde yatan hastaların hemşirelik bakımından memnuniyetinin incelenmesi. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi, 5(3),* 155-163. doi: 10.5222/SHYD.2018.155.

Bozdoğan Yesilot, S. ve Öz, F. (2016a). Nursing presence: A theoretical overview. *Journal of Psychiatric Nursing,7(2),* 94–99, doi: 10.5505/phd.2016.96967

Bozdogan Yesilot, S. ve Öz, F. (2016b). Validity and reliability of the presence of nursing scale in patients with cancer in the turkish language. *International Journal of Caring Sciences, 9,* 443–51.

Bozdoğan Yeşilot, S. ve Öz, F. (2017). Kanser hastalarının hemşirenin varlığını algılamaları. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi, 8(3),* 150–156. doi: 10.14744/phd.2017.92005

Cai, Y., Liu, Y., Liu, S., Wang, C., & Jiang, Y. (2025). A cross-sectional study on the relationship between length of stay and patient satisfaction based on the Servqual model. *Sci Rep, 15; 15(1),* 560-5. doi: 10.1038/s41598-025-90176-z

Çoban, G. İ. ve Kaşıkcı, M. (2011). Development of the Attitude Scale for Nursing Profession. *International Journal of Nursing Practice. 17(5),*518-24. doi: 10.1111/j.1440-172X.2011.01961.x. PMID: 21939484.

Çoban, G. İ. ve Yurdagül, G. (2014). The relationship between cancer patients' perception of nursing care and nursing attitudes towards nursing profession. *Asia-Pacific journal of Oncology Nursing, 1(1),* 16-21. doi:10.4103/2347-5625.135816

Duan, Y., Feng, X., & Xiao, H. (2024). Public image of nursing in modern society: An evolving concept analysis. *Nursing Open, 11*(9), 700-33. doi: 10.1002/nop2.70033

Fallahnezhad, T., Aghaie, B., Norouzadeh, R., Ebadi, A., & Abbasinia M. (2023). The challenges of nursing presence at the patient's bedside from the perspective of nurses: A qualitative study. *Ethiop Journal of Health Sciences, 33*(2), 281-290, doi:10.4314/ejhs.v33i2.13

Gülen, D. ve Zaybak, A. (2023). Hemşirelik bakım kalitesinin hasta ve hemşireler tarafından algılanması: Tanımlayıcı çalışma. *Turkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences, 15*(1). 1-10. doi: 10.5336/nurses.2022-89802

Kabasakal, A. ve Kitiş, Y. (2021). Watson' ın İnsan Bakım Modelinin Kavramsal Açıdan İncelenmesi. *Health Academy Kastamonu*, 6(2), 45-50. doi: 10.25279/sak.516353

Karakaplan, S. ve Ulupınar, S. (2023). Hastaların penceresinden: covıd-19 pandemi sürecinde hemşirelerin mesleki imajı. *Journal of Academic Research in Nursing, 9*(2), 118-126. doi:10.55646/jaren.2023.79059

Kaynar Şimşek, A. ve Ecevit Alpar, Ş. (2019). Toplumun hemşirelik mesleğine yönelik imaj algısı: Sistematik derleme. *Sakarya Üniversitesi Holistik Dergisi, 2*(1), 32-46.

Kostovich, C. T. (2012). *Development and psychometric assessment of the Presence of Nursing Scale. Nursing Science Quarterly, 25*(2), 167–175. doi: 10.1177/0894318412437945

Kurt, S., Yıldız Zorbozan, H. ve Onar, A. (2024). Kanserli hastaların hemşirenin varlığını algılamaları ve etkileyen etmenler. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi, 9*(2), 219-224. doi:10.61399/ikcusbfd.1136266

Mahdavi, M., Ghafourifard, M., & Rahmani, A. (2021). Nursing presence from the perspective of cancer patients: A cross-sectional study. *Nursing Practice Today, 8*(2):139-145. doi: 10.18502/npt.v8i2.5125

Mentis, M., Mavroeidi, E., Boziou, M., Mavrogianni, T., Giannioudi, C., Tatsis, F., & Konstantopoulou, G. (2024). The public image of nursing and the social perceptions of nurses before and after the COVID-19 pandemic: An integrated review. *Journal of Nursing Care &Reports, 5*(2):1-15.

Midilli, T.S., Kirmizioglu, T., & Kalkim, A. (2017). Affecting factors and relationship between patients' attitudes towards the nursing profession and perceptions of nursing care in a university hospital. *Journal of the Pakistan Medical Association, 67*(7), 1059-1064. pmıd: 28770887

Moghbeli, G., Gardashkhani, S., & Soheili, A. (2025). Public image of nursing: An integrative review of challenges and solutions. *BMC Nursing, 24*(1),573. doi:10.1186/s12912-025-03160-3

Mohammadipour, F., Atashzadeh-Shoorideh, F., Parvizy, S., & Hosseini, M. (2017). An explanatory study on the concept of nursing presence from the perspective of patients admitted to hospitals. *Journal of Clinical Nursing Homepage, 26*(23-24), 4313–4324. doi: 10.1111/jocn.13758

Molazem, Z., Mohammadi, I., & Bolandparvaz, S. (2010). Nurses presence: patients view of care. *Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine, 3*(3), 44–55.

Olowe, A.F.F., & Odeyemi, O. (2019). Assessment of patient satisfaction with nursing care in selected wards of the Lagos university Teaching Hospital (Luth). *Biomedical Journal of Scientific & Technical Research, 17*(1), 12489-97. doi: 10.26717/BJSTR.2019.17.002941

Sadeghian, Z., Shahgholian, N., & Dashti- Dehkordi, A. (2017). Hemodialysis patients and nurses in relation with caring behaviors. *Nursing and Midwifery Journal, 15*(9), 659-666.

Salihović, A., Mahmutović, J., & Branković, S. (2021). Nursing students' attitudes about their profession. *Journal of Health Sciences,* 11(3), 168-171. doi: 10.17532/jhsci.2021.1480

Suluhan, D., Gezginci, E., & Ergin, M.E. (2020). The relationship between nursing students' attitudes toward the nursing profession concerning career choice and motivation. *European Archives of Medical Research, 36*(4). 1-10. doi: 10.4274/eamr.galenos.2020.50469

Turpin, L.R. (2014). State of the science of nursing presence revisited: knowledge for preserving nursing presence capability. *International Journal for Human Caring, 18*(4), 14-29. doi: 10.20467/1091-5710.18.4.14

Vatandost, S., Oshvandi, K., Ahmadi, F., & Cheraghi, F. (2020). The challenges of male nurses in the care of female patients in Iran. *International Nursing Review*, *67*(2), 199–207. doi: 10.1111/inr.12582

Zencir, G. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik tutumları ile hemşirelik tercihi arasındaki ilişki: Türkiye örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi, 9*(2), 30-37.